

nationale ombudsman

Rapport

Politie schiet tekort in klachtbehandeling over etnisch profileren

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over de politie-eenheid Rotterdam deels gegrond.

Inhoudsopgave

Wat is de klacht?	3
Wat ging er aan de klacht vooraf?	3
Wat was het standpunt van Djayven?	3
Klachtbehandeling door de politie	3
Klacht bij de Nationale ombudsman	4
Interventie Nationale ombudsman	4
Reactie van de politie	4
Gesprek met Djayven en zijn vriend	5
Beoordelingskader Nationale ombudsman	5
Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?	5
Conclusie	6

Wat is de klacht?

De Nationale ombudsman deed onderzoek op basis van de volgende klachtomschrijving.

Djayven¹ klaagt over de wijze waarop de politie hem behandelde tijdens zijn staandehouding. Daarnaast is Djayven het niet eens met het feit dat de politie zijn klacht niet in behandeling nam.

Wat ging er aan de klacht vooraf?

Djayven (18) liep samen met een vriend op 17 juli 2020 rond 03:15 uur in het centrum van Rotterdam. De politie hield hem en zijn vriend staande. Deze controle richtte zich met name op Djayven en niet op de vriend die bij hem was. De aanleiding van de controle was volgens de politie een melding. De politieagent vertelde dat zij zochten naar iemand met hetzelfde signalement als Djayven. Djayven en zijn vriend moesten tegen de muur staan en zich legitimeren. Daarna werd Djayven door een van de agenten gefouilleerd.

De controle duurde volgens Djayven ongeveer een half uur. Nadat de politieagenten via de portofoon hoorden dat hun collega's de mogelijke dader hadden gevonden, mochten verzoeker en zijn vriend hun weg vervolgen.

Wat was het standpunt van Djayven?

Djayven stelt dat de houding van de politie discriminerend, intimiderend en onprofessioneel was. Van Djayven werden foto's gemaakt en hij werd gefouilleerd. De politieagent stelde aan Djayven veel vragen. De politieagent nam geen genoegen met de antwoorden die hij kreeg. Djayven voelde zich door het handelen van de agenten geïntimideerd en onveilig. Djayven en zijn vriend wisten namelijk niet goed wat er aan de hand was. Djayven wilde daarom zijn telefoon pakken om zijn moeder te bellen, maar dat mocht niet van de politie. De gebeurtenis heeft veel impact gehad op hem en zijn vriend. Ze waren geschrokken, omdat ze zoiets niet eerder hadden meegemaakt.

Klacht ingediend

De moeder van Djayven diende op 17 juli 2020 een klacht in bij de politie Rotterdam namens haar zoon.

Klachtbehandeling door de politie

Telefonisch contact met de politie over de klacht

Op 26 augustus 2020 had de moeder van Djayven telefonisch contact met de klachtbehandelaar van de politie. De klachtbehandelaar stelde dat zij niet kon achterhalen tegen welke agenten deze klacht zich richtte. Tijdens dit telefoongesprek vroeg de klachtbehandelaar aan de moeder van Djayven of haar zoon op een bepaald tijdstip thuis had moeten zijn. Daardoor kreeg zij het idee dat de politie naar een reden zocht waarom haar zoon het verhaal mogelijk zou hebben verzonnen.

Brief van de politie

Op 27 augustus 2020 stuurde de klachtencoördinator van de politie-eenheid Rotterdam een brief aan de moeder van Djayven. De politie schreef niets te kunnen vinden in de politiesystemen over de (aanleiding voor de) staandehouding, ook niet bij de meldkamer. Volgens de politie kan het voorkomen dat een politiemedewerker op straat verzuimt om een registratie op te maken. Bij de meldkamer is dat volgens de politie uitgesloten, omdat iedere melding direct automatisch wordt vastgelegd in de systemen. De politie stelde op allerlei mogelijke manieren te hebben gezocht in de systemen, maar niets te hebben kunnen vinden in relatie

---

¹ Dit is een fictieve naam.

tot de verdachte situatie of Djayven. De klachtencoördinator schreef dat indien de bejegening door de politiemedewerkers heeft plaatsgevonden zoals dat door Djayven is geschetst, zij dat uitermate betreurt. En dat zij dan ook namens de organisatie haar welgemeende excuses aanbiedt.

Reactie op de brief

Op 1 september 2020 stuurde de moeder van Djayven een brief aan de politie met het verzoek om de klacht ter beoordeling aan de politiechef voor te leggen. In deze brief schreef zij, namens Djayven, dat ze het niet eens is met de reactie van de politie op de klacht. Ze schreef dat de politie een klacht over etnisch profileren zomaar van tafel veegt, door te stellen dat haar zoon de staandehouding mogelijk heeft verzonnen.

Brief met eindoordeel van de politiechef

Op 16 oktober 2020 stuurde de politiechef van de eenheid Rotterdam de moeder van Djayven een brief naar aanleiding van de klacht. De politiechef verklaarde de klacht van Djayven niet-ontvankelijk. De politiechef schreef dat, ondanks de inspanningen van de klachtbehandelaar, niet kon worden vastgesteld tegen welke politiefunctionaris de klacht zich richt. De politiechef schreef dat iemand fouilleren een ambtshandeling is die wordt gemeld en geregistreerd in de politiesystemen. In de politiesystemen is niets over deze controle terug te vinden. De politiechef schreef dat hij daardoor de indruk heeft dat het verhaal van Djayven niet klopt of niet in de eenheid Rotterdam heeft plaatsgevonden.

De politiechef schreef daarnaast dat de doelen van klachtbehandeling zijn om het vertrouwen van Djayven te herstellen en om te leren van klachten. Deze doelen konden volgens de politiechef niet worden behaald.

Klacht bij de Nationale ombudsman

De moeder van Djayven diende op 27 november 2020 bij de Nationale ombudsman een klacht in over de staandehouding door de politie. Zij zijn het niet eens met het feit dat de politie de klacht niet inhoudelijk in behandeling nam. Zij voelen zich niet serieus genomen nu de politie stelt dat Djayven de staandehouding mogelijk heeft verzonnen. Volgens Djayven en zijn moeder kan de politie, door de klacht op deze manier af te doen, niet leren van een situatie waarin etnisch profileren een rol speelde. Zij willen graag erkenning voor hetgeen Djayven is overkomen. En dat de politie klachten over etnisch profileren serieus neemt. Het vertrouwen van Djayven en zijn moeder is door de controle en de klachtafhandeling geschaad.

Interventie Nationale ombudsman

Naar aanleiding van de klacht heeft de ombudsman de politie gevraagd wat zij heeft gedaan om de klacht te (kunnen) onderzoeken. Op basis van de reactie van de politie heeft de ombudsman de politie gevraagd om nog eens te proberen de identiteit van de betreffende politieagenten te achterhalen op basis van de datum, het tijdstip, de locatie en een beschrijving van hun uiterlijk zoals deze door de moeder van Djayven tijdens de klachtbehandeling aan de politie is opgegeven.

Reactie van de politie

Volgens de politie heeft zij alle mogelijke beschikbare systemen, dienstroosters en lijsten nagezocht. Volgens de politie is het ondoenlijk om de agenten te vinden gelet op de aantallen agenten die werkzaam zijn in dat gebied. Volgens de politie zou de controle, gelet op Djayven's verklaring, hebben plaatsgevonden op een locatie waar meerdere districten samenkomen. De politie stelde dat de beschrijving van de agenten die moeder had gegeven zeer summier is. Zij had alleen laten weten dat de mannelijke agent weinig haar had en de vrouwelijke agent blond en kort haar. Meerdere agenten zouden volgens de politie aan dit signalement kunnen voldoen. Daardoor was het volgens de politie niet mogelijk om de betrokken agenten te achterhalen.

Gesprek met Djayven en zijn vriend

Op 28 juli 2021 voerden onderzoekers van de Nationale ombudsman een gesprek met Djayven en zijn vriend. Tijdens dit gesprek vertelden Djayven en zijn vriend hoe zij de staandehouding hebben ervaren. Zij vertelden dat zij beiden tegen de muur moesten staan op het moment zij werden gecontroleerd. Zij dachten dat dit kwam doordat de politie wilde voorkomen dat zij zouden weglopen. Zij vertelden dat zij beiden hun ID-kaart moesten laten zien. Voornamelijk aan Djayven stelde de politie verschillende vragen. Zo vroeg de politie waar zij vandaan kwamen en waar ze naartoe gingen. Ook vroeg de politie naar een vlek op de trui van Djayven. Enkel van Djayven werden foto's gemaakt. Ook werd hij gefouilleerd. Hij zou voldoen aan het signalement van een persoon waar de politie naar op zoek was. De politie vertelde niet wat dat signalement inhield. Nadat de politieagenten via de portofoon hoorden dat hun collega's de mogelijke dader hadden gevonden, mochten Djayven en zijn vriend hun weg vervolgen.

Tijdens de interne klachtbehandeling bij de politie heeft de politie geen persoonlijk contact met hen gehad. De politie had geen gegevens van de Djayven. Het contact verliep alleen via zijn moeder.

Beoordelingskader Nationale ombudsman

De Nationale ombudsman toetst deze klacht aan het behoorlijkheidsvereiste van 'luisteren naar de burger'. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat de overheid actief naar de burger luistert, zodat deze zich gehoord en gezien voelt. Dat geldt in het bijzonder voor de wijze waarop overheidsinstanties omgaan met klachten over de eigen dienstverlening. De Nationale ombudsman heeft in zijn rapport 'Professionele klachtbehandeling door de politie' uitgewerkt wat burgers van klachtbehandeling door de politie mogen verwachten.² In het rapport 'Verkleurde beelden' heeft de ombudsman een kader gegeven voor de behandeling van klachten over etnisch profileren.³ Het gaat erom de burger serieus te nemen en het verhaal achter de klacht daadwerkelijk te willen leren kennen. Instanties moeten open en nieuwsgierig willen onderzoeken wat er gebeurd is en hoe dat heeft kunnen gebeuren. Daarbij is het belangrijk om waardevrij naar het verhaal van de burger te luisteren.

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?

De Nationale ombudsman vindt het lastig te begrijpen waarom de politie niet kan achterhalen tegen welke agent de klacht zich richtte. De politie kan geen registratie in de politiesystemen vinden van de staandehouding of van een melding van een verdenking met een signalement. Volgens de politie is het ondoenlijk om de agenten te vinden gelet op de aantallen agenten die werkzaam zijn in dat gebied. De ombudsman constateert dat de moeder van Djayven een redelijk specifieke omschrijving gaf van hetgeen er volgens haar en haar zoon heeft plaatsgevonden. Zij verklaarde over het tijdstip van de controle, de locatie en het uiterlijk van de betrokken agenten. Daarnaast gaf zij specifieke informatie over de gedragingen van deze agenten, zoals het fouilleren van Djayven en de foto's die door de agent van Djayven zijn gemaakt. Het blijft daarom voor de ombudsman onduidelijk waarom niet kan worden achterhaald om welke agenten het ging. De politie heeft echter steeds te kennen gegeven dat niets over het voorval is te achterhalen. De ombudsman kan daardoor geen oordeel geven over de staandehouding en de gang van zaken daarbij.

De ombudsman vindt dat er in de hele klachtprocedure te weinig oog is geweest voor het perspectief van Djayven. De politie heeft zich niet open en nieuwsgierig opgesteld, terwijl dat juist bij klachten over etnisch profileren zo belangrijk is. Ook al kon de politie niets over de controle vinden in de politiesystemen, dan nog had een gesprek met Djayven kunnen plaatsvinden over hetgeen Djayven en zijn vriend hebben ervaren.

² Rapport Nationale ombudsman 2021/002, Professionele klachtbehandeling door politie, een onderzoek naar klachtbehandeling door de politie, 19 januari 2021, www.nationaleombudsman.nl

³ Rapport Nationale ombudsman 2021/030, Verkleurde beelden, hoe moet de overheid omgaan met klachten over etnisch profileren?, 30 maart 2021, www.nationaleombudsman.nl

Klachtbehandeling heeft twee doelen: de burger (op weg) helpen en de overheid laten leren. De politie richtte zich alleen op het achterhalen van informatie over de staandehouding in de systemen en ging niet met Djayven en zijn vriend in gesprek over de inhoud van de klacht. Daardoor miste de politie de mogelijkheid om goed te luisteren naar wat Djayven te zeggen had en mogelijk te leren van zijn klacht. Zeker nu de politie ook zelf erkent dat etnisch profileren door de politie wel degelijk voorkomt. Als de politie naar aanleiding van de klacht van Djayven open het gesprek met hem was aangegaan, had dat bovendien kunnen bijdragen aan het herstel van zijn vertrouwen in de politie. Ook zonder een oordeel over de staandehouding zelf.

De politiechef stuurde op 16 oktober 2020 een brief aan de moeder van Djayven. In deze brief schrijft de politiechef dat hij "zich niet van de indruk kan ontdoen dat het verhaal wat uw zoon vertelde niet klopt of niet in onze eenheid heeft plaatsgevonden". De politiechef gaat er hiermee vanuit dat het anders zit dan Djayven stelt. Voor de ombudsman bieden de feiten onvoldoende basis voor die aanname. De woordkeuze van de politiechef vindt de Nationale ombudsman daarom ongelukkig. De ombudsman begrijpt dat verzoeker zich hierdoor minder serieus genomen voelt.

Tot slot merkt de Nationale ombudsman voor wat betreft de afhandeling van de klacht het volgende op. De politiechef verklaarde de klacht van Djayven niet-ontvankelijk, omdat de betrokken agenten niet achterhaald konden worden. Dat is niet juist. De politiechef had tot 'geen oordeel' moeten komen als hij geen inhoudelijk oordeel kon geven over de klacht.

Conclusie

De ombudsman concludeert dat er in de klachtenprocedure te weinig oog is geweest voor het perspectief van Djayven. De politie heeft zich niet open en nieuwsgierig opgesteld, terwijl dat juist bij klachten over etnisch profileren zo belangrijk is. Hierdoor heeft de politie ook de kans gemist om van de ervaring van Djayven te kunnen leren. De politie ging er zonder voldoende basis vanuit dat het verhaal van Djayven en zijn moeder niet zou kloppen.

Door het perspectief van Djayven onvoldoende in de klachtbehandeling te betrekken, heeft de politie het vereiste van behoorlijk overheidsoptreden geschonden dat vraagt om actief naar een burger te luisteren, zich open en nieuwsgierig op te stellen en de burger serieus te nemen. De politie handelde hiermee niet in overeenstemming met de uitgangspunten van het rapport 'Professionele klachtbehandeling door de politie' en het rapport 'Verkleurde beelden'. De klacht is daarom gegrond.

De Nationale ombudsman kan niet vaststellen of de politieagenten Djayven tijdens de staandehouding onbehoorlijk hebben behandeld. Over dit onderdeel van de klacht geeft de ombudsman daarom geen oordeel.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen